

Twentsche Courant, zaterdag 26 maart 1983

De foto's van Prik en Prak, die tegenwoordig voor commerciële doeleinden worden gebruikt (behalve in advertenties van de Combinatie kan men ze ook aantreffen op reclamestickers van horecabedrijven) zijn gemaakt door Roel Echtermeljer, die vroeger als amateurfotograaf door Twente trok en later directeur werd van het Enschedese reclame- en adviesbureau Advigrafo. Ook deze schitterende plaat maakte hij. Hij won er een prijs mee van het blad Focus. De „slimme“ Prik fluistert Prak wat in het oor. Over de lekkere spullen van de Combinatie? Of over die van Gerrit Gamé, die ze op een sticker van zijn Saksenstal Gerrit heeft gezet? O, mochten wij onwetenden het ooit eens vernemen.

Prik en Prak:

In kakkelpotloot

en pet etlieskes

Saksenstal Gerrit

(Door Ricus Hertsenberg)

Na jaren van sluimerende aanwezigheid in portretten en tekeningen aan Twentse muren zijn Prik en Prak, ofwel Gait en Jan Nijland weer volledig present en nog wel in de advertentiekolommen van de Twentse dagbladen. Over de volle breedte van de pagina heeft men ze kunnen zien met een krant onder de neus, terwijl Gait Jan wijst op de lekkere dingen, die de Combinatie nu weer aan te bieden heeft.

„Misbruik, zegt Klaas van der Veen uit de Papaverstraat in Enschede, die als jongetje naast Prik en Prak heeft gewoond, gewoon misbruik.”

„Toen ze nog leefden keek haast niemand Prik en Prak aan en nu maakt de commercie goede sier met een oude foto van het duo'tje. Weet u wat ik zou willen? Dat Overdinkel, waar ze wel vijftig jaar hebben gewoond, nadat ze uit Losser waren gekomen, een monumentje krijgt ter ere van Prik en Prak, net zoals Assen zijn Bartje heeft. Ik leef als invalide van een uitkering, maar ik zal de eerste zijn, die een bijdrage levert”.

Klaas van der Veen is er heilig van overtuigd dat er honderden zullen zijn in Overdinkel, Losser, De Lutte, Oldenzaal, Glanerbrug, Enschede, Weerselo en Ootmarsum, die met hem royaal willen wezen, „want de jeugd mag Prik en Prak in geestloze onnoztheid wel eens hebben bespot, de anderen, die Prik en Prak vroeger met „klaanterie”, zoals Prik en Prak zeiden, door het Twentse land zagen gaan, hebben bij het zien van de foto in de krant zeker een moment van ontroerende, persoonlijke herinnering beleefd, van weemoed misschien, in elk geval van een glimlach”.

Klaas van der Veen mag gelijk hebben of niet, vast staat dat de commercie thans voor Prik en Prak een gedenktekentje heeft opgericht, dat wel eens duurzamer kan blijken te zijn dan metaal. Derhalve moet voor de jonge generatie eens uit de doeken worden gedaan wie Gait en Jan eigenlijk wel waren.

Wel, Klaas van der Veen is de man die alles van Prik en Prak kan vertellen. Hij heeft zelfs een lied van tien coupletten over hen geschreven en spreekt vandaag nog secuur de taal na, die de kleine gebroeders tengevolge van een gezamenlijk spraakgebrek spraken.

„Tag frouw (zus of zo), most nog wat èm fantage, suurpapier, kakkelpotloot, sjoefeters, stopnoaln met grote en kleine gattn of petetlieskes, kan hang, stoans en lings”.

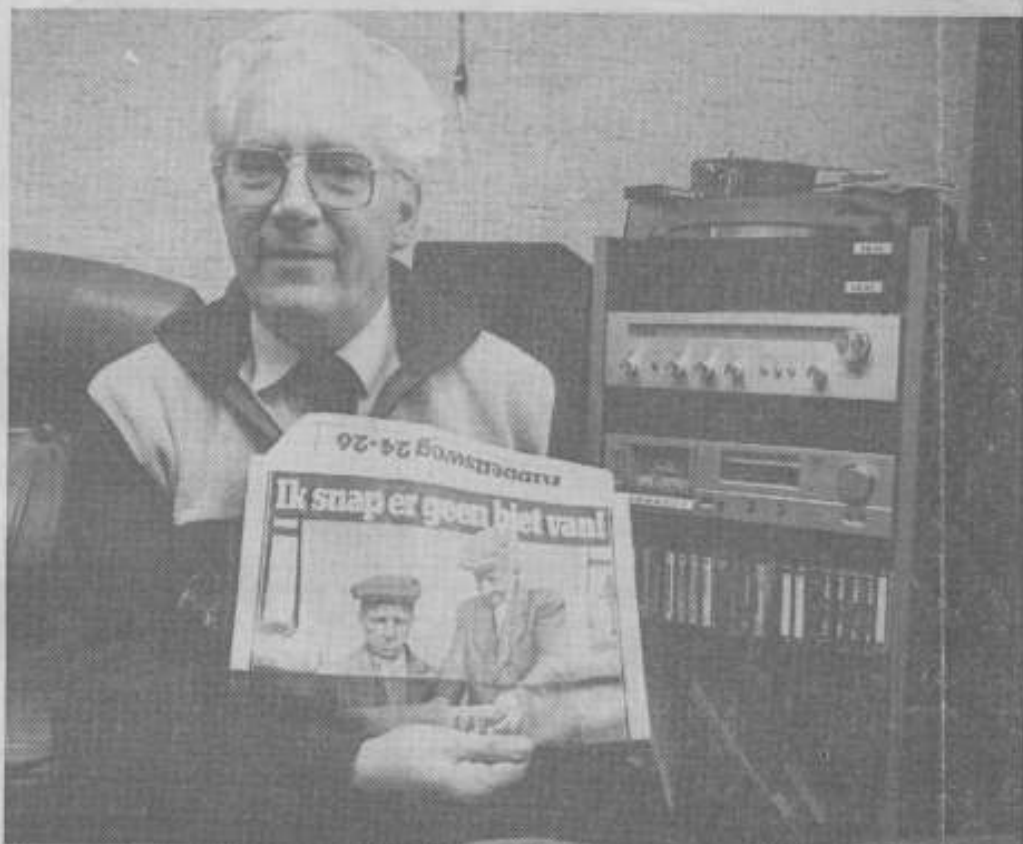
„Ja, zegt Klaas, ik kan er ook niks aan doen, zó spraken ze. Een spraakgebrek, wat zou het eigenlijk.

Prik en Prak waren simpele en zonderlinge mannetjes, maar, zij verblijdden zich met de blijden en weenden met de wenen en dus waren ze goed".

Klaas wordt lyrisch als hij het over Prik en Prak krijgt. Zeker, hij onderkent hun ondeugden zo goed als hun deugden, maar nu hij een willig luisterend oor krijgt, wordt hij als de dichter Charivarius, die in dierbare mijmeringen losbarst, nadat hij de ouderwetse kachel van zijn prille jeugd heeft terug gekregen.

Misverstanden

Hij begint met het rechtzetten van twee misverstanden. „Prik en Prak waren niet zo gek op vrouwen als wel eens wordt gezegd. Er wordt geroddeld dat jongens als meisjes verkleed in het aangezicht van Prik en Prak de lieve Lorelei (al of niet met gratie) speelden en dat Prik en Prak dan alle bergen wel wilden beklimmen, maar daar is niets, maar dan ook niets van waar. Ik kwam er drie tot vier keer per week over de vloer. Ook is niet waar dat toen Jan eens in het Losserse ziekenhuis lag Gait bij hem in bed kroop en er net zo lang bleef als voor Jans herstel nodig was. Gait belde bij mijn tante rechtstreeks met de chirurg, die Jan had geopereerd. Met tranen in de ogen vroeg hij: „Tokker, wot mien preur wel weer petter?" Hij kan dus niet voortdurend in het ziekenhuis hebben vertoefd."

Klaas van der Veen, die geen waardering heeft voor de advertenties, waarin Prik en Prak fotografisch en reclamemakend worden opgevoerd, „terwijl ze vroeger door vrijwel niemand werden geacht". Hij heeft een lied van tien coupletten op Prik en Prak gemaakt en luistert er bij zijn stereocombinatie vaak naar. Graag zou hij zien dat er nog eens een plaat van werd gemaakt.

„In Overdinkel
zou monumentje
moeten komen"

Onnoemelijk

Wel is waar dat zij onnoemelijke afstanden hebben afgelegd. Eerst met een „botterkorf" onder de arm en later met een kinderwagen, volgepakt met galanterieën en al wat bij de boeren verkoopbaar was. Ze kwamen uitsluitend bij de boeren. Omdat, zo wordt vermoed, daar regelmatig wat te eten was, Prik deed het woord, terwijl Prak bescheiden op de achtergrond bleef. Het was dan ook steeds Prik, die rond de middagtijd (en soms ook wel twee keer per dag) wees op

de uitstekende geuren in de boerderij waar zij toevallig op doorreis waren. Volgens Klaas van der Veen herkenden alle boerinnen hierin het sein dat Prik en Prak nog niet hadden gegeten. Maar niet iedereen wilde Prik en Prak aan tafel, want ze mochten zo aardig en komisch zijn als ze wilden, lieflijk rieken ze nogal eens. Hun verweer was: „Tat komt van al die siepelrats, die wie alle taagn et", maar ze leefden ook in een voortdurende staat van verval. Daar kon noch het arbbestuur, noch de goedgeefsheid van de

Kij eens wat er deze week weer staat.

Denk je niet toe het mogelijk is dat 2 grote porten rode bieten

Groenle/ruut

Vervies

De foto van Prik en Prak, die op de advertentiepagina's van de Twentse dagbladen werd afgedrukt.

Overinkelse bevolking (kleren en eten) iets aan veranderen. Jaren woonden zij in een leet in het Tielmanveen, sloepen samen in een boddeste, als marnvotten in een hol, en er was geen vrouw, die schoon ondergoed aandroeg.

Niet welkom

Dat was er ook oorzaak van dat zij niet zo erg welkom waren in de kerk. En dat zal er misschien wel weer oorzaak van zijn geweest dat Prik kon zeggen: „Wie hint al kakkeliek west en protestans en apotelies“. Dan kon je bij Prik een knipgoog waarnemen, alsof hij zeggen wilde: wij zijn zo gek nog niet. En dat waren ze schijnbaar ook niet, want ze kenden niet alleen verscheidene gebeden, maar ook liedjes, die zij zelfs (op uitnodiging) op brulieven zongen.

Commercie brengt ,onnozel' tweetal weer tot leven

Of ze beseften wat zij zongen is een vraag, want alle teksten waren niet kuis en rein - wat, o boosheid, de hilariteit stimuleerde -, terwijl Prik en Prak toch deugdzaam door het leven gingen.

Nou, helemaal deugdzaam ook weer niet. Het kon gebeuren dat zij op hun lange marsen oververmoeidheid simuleerden en zich dan zonder betaling lieten vervoeren door TAD of taxi. Of door Gerrit Game, die in latere jaren tegenover hen woonde aan de Hoofdstraat. Och, Gerrit boefden ze niet betalen, maar TAD en taxi kwamen eigenlijk niet voor niets. De chauffeurs gingen echter wel met maats terug, want tegenover de ontwapenende simpelheid van Prik en Prak stonden zij machteloos.

De netste

De tatus van de twee - om in termen van de dagelijkse doornes te spreken - was Prak. Prik wilde nog wel eens vloeken en Prak wens ben dan op zijn ongehoorlijk gedrag. Maar Prik wilde niet degen en reageerde steeds weer met: „ask zoll wezen, kotfetammie, kotfetammie, kotfetammie“.

Wie hem lekker getn, laat Gerrit Game Prik tegen Prak op zijn stikker zeggen. Zou kunnen dat zij hier aldus spraken, want Prik en Prak aten menig worstje bij Gerrit in ruil voor een stukje seep.

Het was ook Prik, die vloekte toen een leverancier een radio terughaalde, omdat Prik en Prak geen aanbetalingen deden. „Kotfetorie, sei Prik, hebt ze ons 'radio' ook nog weghaalt“. Hij beschouwde deze behandeling even onrechtvaardig als die van de jongens, die de kinderwagen van Prik en Prak in een

als een typisch egoïstisch trekje van Prik.

Klaas kon en kon Prik en Prak echter niets kwalijk nemen. Vandaag, 25 jaar na hun dood gebeurt het dat hij het geluid van klampen hoort en dan denkt hij onmiddellijk weer met een gevoel van vertedering terug aan Prik en Prak. Het originele geluid klinkt nog in zijn oren. Hij zegt: „Een slapend en klepperend ritme - je snapt niet dat ze zulke enorme afstanden hebben kunnen afleggen, want zo vlug en sterk waren ze niet“.

Toen zij tegen de 75 liepen stierven zij kort na elkaar aan open bce. Een wijkverpleegster, die hun verzorgde bleek er op een kwaad moment aan te lijden en toen stelden de doktoren vast dat Prik en Prak haar hadden besmet. Zij stierven in het (voormalige) sanatorium te Hellendoorn.

„Gewoon
misbruik“

boom hadden gehesen of tot grote woede van Prik dichtten: Prik en Prak, stak in 't gat. Zij begrepen niets van „die wrede wereld“.

„Waarumme, sei Prik eens, heb ik niks. Kotfetorie, heb te hele tag an de straat staan te biauwbekken en heb nog niks krengn“. Het was Sinterklaas en hij dacht dat de geschenken vanzelf zouden komen als hij maar aan de straat ging staan.

Of was hij zo slint te denken: wie weet als ik hier maar ga staan stakkerig te doen komt me wel iemand wat brengen. Zou kunnen, want Prik moest je in de gaten houden.

Rakker

Prik was eigenlijk een rakker. Toen hij eens (naast Prak) in de kerk zat snoepte hij zonder Prak wat mee te geven. Klaas was ongetuige. Prik haalde een snoepje uit de zak, hield het lang in de vuist, waarmee hij het hoofd quasi ondersteunde, streek toen met de vuist door het gezicht en floep, het was, zonder dat Prak iets had gemerkt, in Prik's mond verdwenen. Klaas nam nog lang hele zachte slikbewegingen waar. Hij registreerde dat stiekeme snoepen.